

Plukovní tradice a její pěstování.

(Dokončení.)

Kapitola III.

Pěstování plukovní tradice u nás.

Na předchozích stránkách bylo naznačeno, jak se nazírá na plukovní tradici jinde a jak se usiluje o její prohloubení, využití a soustavné pěstění. Zbývá tedy, abychom si řekli, co se děje u nás a co by se mohlo ještě dělat, aby využití jak prostředků, tak i sil bylo co největší. Z faktů, že bylo rozeepsáno toto téma, že se ustavila při VÚV. zvláštní komise pro studium této otázky, že časopis, věnovaný vojenské metodice, „Vojenská výchova“, zavedl v minulém roce samostatnou, stálou rubriku „Plukovní tradice“, z těchto skutečností by mohlo být usuzováno, že se u nás nevěnuje těmto otázkám, tak vlastním armádnímu organismu, jak jsme viděli na počátku této úvahy, potřebná pozornost a péče. A přece si již předem dovoluji tvrdit, že tomu tak není. Tím ovšem netvrdím, že bylo vykonáno vše. Vždyť jsou známy ze zkušenosti tolikéřé případy, jak skvělá plukovní tradice ovládá celý důstojnický sbor a proniká z větší části mužstvo i záložníky, takže se velitel pluku se svými spolupracovníky může honosit krásnými výsledky. Tu jsme však u jádra věci, již měl na mysli patrně i několikrát již citovaný zde autor, gen. J. Birula, když ještě jako plk. gšt. psal obě své práce „Velitel v míru i ve válce“ (Praha, 1930) a „Velitel pluku v míru“ (Praha, 1933). Velitel, především však velitel pluku, je osa, střed, kolem něhož jsou otázky plukovní tradice rozeštrény. Na něm, na jeho osobnosti záleží, zda na ně bude odpověděno kladně či záporně, zda se stanou zdrojem sil, tmelících celé vojskové těleso, či pramenem sil divergentních, centrifugálních, anebo konečně, zaujme-li s ním jeho důstojnický sbor stanovisko indiferentní. A jdeme-li touto cestou dále, snažíce se proniknout až na kloub věci, k jejímu jádru, dojdeme k závěru, který potvrzuje i denní zkušenost. Nám nescházejí předpoklady ani prostředky, nýbrž moc, síla, jež by organisovala, jež by vedla, řídila a usměrňovala, burcovala lhostejné a pobízela liknavé, jež by otvírala oči

nevidoucím a stavěla je před skutečnost, která by si již vynutila akce, jednání, práci. A nebylo-li by jí ani potom, která by donutila k činnosti.

Takto se zdá — a v tom skeptikové z našich řad mají pravdu — že příliš spoléhá se na iniciativu velitelů pluků a jejich důstojnických sborů a že veškerá činnost řídící záleží v povolení přidělu potřebné částky k plukovní slavnosti. Vždyť marně na př. pátráme v základních předpisech, jež mají být katechismem každého vojáka v kterékoli funkci, po zmínce o významu tradice pro výchovu, pro ducha vojska a jednotky. A přece, jak vidíme, je osobním přesvědčením vyšších našich velitelů, že tradice a její pěstění je nutné. Vzpomínám tu na př. slov gen. inž. S. Bláhy v jeho přednášce, knižně vydané pod názvem „Branná politika a demokracie“ (Praha, SČD., 1933, stran 193): „Věci armádní svými kořeny tkvěly hluboce v půdě národa. To nás přivádí k důležitému poznatku, který sám o sobě má být živou otázkou, že totiž i při veškerém pacifismu třeba mít v národě vojenské tradice, ovšem republikánské, demokratické, ale přece jen vojenské“ (str. 88). „Je tudíž zřejmo, že brannými hodnotami jsou nejen hodnoty výzbrojní a vojenský duch, ale hodnoty vnitřní potence celého národa. Jen návyk a tradice veřejného života vedly k takovému dobrovolnému pochopení obětovnosti národní, jakou se může Anglie právem honositi“ (str. 91). Že je tedy jen této organizace u nás potřebí, vysvitá i ze skutečností shora výtčených.

Kroky k odstranění těchto nedostatků i v našich předpisech byly již zahájeny. Je tak patrné i z návrhu na opravu Služebního řádu, v němž se zavádí článek „Znaky státní moci“ a jenž zní: „Jako výraz naděje a víry, jež skládá stát ve věrnost a chrabrost armády, svěřuje prezident republiky jednotlivým vojskovým tělesům znaky, a to pěším plukům plukovní prapory, hraničářským praporům praporce a plukům jezdeckým a dělostřeleckým standarty. V znaku tom volá k vojákovi všechna minulost dějin čs. státu, připomíná mu slib nejsvětější oběti, oběti vlastního života pro blaho a svobodu republiky.“

A v článku „Vojenská tradice a duch armády“ se praví výslovně: „Tradice je odkaz předků. Od úsvitu našich dějin chránili naši předkové statečně svou domovinu a v lásce k zemi, v níž se zrodili, volili raději smrt než porobu... Československý voják bude jen tehdy kráčet ve šlépějích svých předků a uchová příštímú pokolení naši slavnou vojenskou tradici, když nedopustí, aby oběti, jichž vyžadovalo obnovení samostatnosti našeho státu, byly zapomenuty a byly přineseny nadarmo, a když každá píď naší země bude mu drahá a svatá.“

Vojsko musí být nejen věrno své vojenské tradici a své vlasti, ale musí být také ovládáno jednotným duchem armády.

Vzpomínka na slavnou minulost, láska k vlasti, spojená s vědomím společného vznešeného účelu, k němuž je vojsko určeno, vytváří ducha jednoty armády. V tomto duchu se sjednotí všechny síly jednotlivců a síly všech útvarů k dosažení společného cíle.

To, že prožívají spolu námahy i nebezpečství, události dobré i zlé a že si vespolek pomáhají, poutá všechny příslušníky armády a utvrzuje mezi nimi ducha družnosti, solidarity a kamarádství i smysl pro shodu a jednotu armády.“

Již z těchto citátů je zřejmé, jaký význam se připisuje dnes na rozhodujících místech vojenské a plukovní tradici. Probereme si nyní prostředky, jež máme k dispozici, jichž bylo již nebo by mělo být využito.

Na prvním místě je plukovní prapor (praporec, standart). Všechna naše vojsková tělesa nemají dosud svých symbolů v plukovních praporech, praporcích anebo standartách. Tu je tedy minus, nedostatek účinného prostředku, neboť vmysleme se trochu do duše našeho vojáka, který je k slavnostnímu slibu věrnosti, k přísaze, k prvnímu vojenskému obrádku zařazen do cizí jednotky a přísahá na prapor jiného útvaru. Snad bude namítnuto, že je malicherné vytýkat takovéto rozdíly, ale je v tom kus pravdy, vyvírající z faktu zdůrazněného již na počátku: tradice vyplývá z egoistického zaujetí, jež teprve v dalším stadiu je zmírněno a posvěceno altruistickou družností, kamarádstvím, solidaritou.

S plukovním praporem je spjato tolik vojenských obrádků, jež vesměs působí na ducha tělesa. Je to představení praporu nováčkům, spojené s přísahou, jsou to slavnostní chvíle státních svátků a armádního svátku 2. července, je to odevzdání a převzetí velení pluku, ale může to být příchod i odchod záložníků na cvičení a odchod vojáků do zálohy, občanské slavnosti místního významu, jichž se vojsko účastní, vojenské pohřby, a jak bude později zdůrazněno, i plukovní svátek. Netřeba se obávat, že představa praporu zevšeďní a tím účta zeslábne, nikoliv. Vycházím i z tohoto přesvědčení: divíme se, že jsou občané, kteří nepozdraví plukovní prapor, ale neuvážíme, jak řídice je náš plukovní symbol spatřit na veřejnosti. Učme tedy i své spoluobčany, nejen své brance, přímým názorem! Neboli více vojenských slavností před tváří veřejnosti, při čem nesmí scházet plukovní prapor, zhmotněná čest a sláva pluku. Ovšem, především je třeba, aby každý útvar zbraní svůj odznak měl!

Promlouvá-li v tomto znaku k vojákově mnohohlasá sága minulých dob, je třeba učinit jeho duši, srdce a sluch vnímavými k těmto hlasům. I tu jsou prostředky po ruce. Jen zvolit pravý a usměrnit činnost tak, aby se dala všude.

Jsou to především jména a vojskových těles, upomínající na historickou osobnost. A tu opět narážíme na nedostatek vpředu vytčený. Všechna tělesa nemají dosud svého pojmenování. V zájmu vytvoření plukovní tradice i v zájmu rovnosti mezi útvary, jež slouží stejně společné věci naprosto rovným plněním shodných povinností, je nutno, aby co nejdříve byl tento nedostatek napraven. Z tradice legií by bylo pak možno přijmout a uplatnit další označení, pojmenování praporů a rot jmény jejich velitelů, jako je tomu na př. u našeho 1. pluku M. J. Husi (rota Čečkova, Švecova, Vašátkova a p.). U pluků, které se zúčastnily bojů na Slovensku, by bylo možno použít jmen francouzských anebo našich velitelů, kteří dovedli z útvaru vytěžit jeho plnou bojovou hodnotu.

A podobně jako směrem dolů ve vojenské organizaci musíme svůj návrh domyslet i v pojmenování vyšších jednotek, divisií podle oblastí, v níž je rozdělena, ať již použijeme názvu kraje nebo jména řeky nebo horského pásma.

K tvoření plukovní tradice však nestačí označit tělesa jménem, k šíření znalosti jeho historie nestačí jen nejnutnější všeobecné vědomosti o osobnosti, podle níž je útvar pojmenován, ale i kus dějin pluku. Legionářské pluky mají své kroniky, vzniklé iniciativou jednotlivců (viz přílohu 2). Tato soukromá iniciativa je na nich patrná. Na této skutečnosti vidíme opět zjev, který byl již vytčen. Místo iniciativy ústředního úřadu, ať je jím

MNO. nebo PO., vyšel podnět k práci a práce sama zdola od podnikavých jednotlivců, jež nutně nese vedle znaků dobrých i vady úzce pojatého hlediska. Organizovat a usměrnit tuto činnost je prvním požadavkem tohoto oboru. Bylo by tedy dobré, kdyby se naše přední vědecká korporace VÚV., v dohodě s PO. a podle pokynů MNO. tohoto úkolu podjala, neboť psaní plukovních kronik podle ustanovení předpisu A-XII pro náš účel nevyhovuje.

I jiné složce VÚV. přidělíme v našem návrhu činnost. „Kruh pro studium čs. dějin vojenských“ počal vydávat se značným úspěchem sbírku „Průvodce po bojištích a vojenských památkostech ČSR.“ Jak rádi bychom uvítali my důstojníci u útvarů, kdyby souběžně s touto sbírkou byla vydávána knižnice stručných plukovních historií spolu s náčrtem dějin kraje naší posádky, nejlépe snad ve formě levných sešitků, brožur, jež by bylo možno dát do rukou našich chlapců k opakování a utvrzení znalostí, jež by se dověděli po částech při proslovech a rozhovorech, při slavnostních příležitostech i v hodinách mravní výchovy.

Dále chceme, posuzujeme-li otázku plukovní tradice v našich poměrech, aby co nejčastěji slavná bojová i mírová tradice k jeho příslušníkům promlouvala, stále, všude, podmanivě. Nesouhlasím s metodami propagandy našich sousedů, naproti tomu se mi však zdá, že naše propagace brannosti a vojenské tradice v národě je příliš skromná a málo soustavná. Co je dní v roce, ke každému by bylo možno nalézt odpovídající datum činu, jímž se některá jednotka nebo její příslušník vyznamenal. Co nejčastější připomínka v občanském tisku na tyto světlé stránky historie částí armády by mohla přinést mnoho dobra, hojný zisk pro ideje brannosti, pro poměr občanstva k národní obraně.

Požadujeme-li tuto častou periodicitu v tisku, musíme ji žádat i v tisku vojenském. Ani jeden z našich časopisů nemá podobné stálé rubriky.*) Hlasy zvenčí mají v kasárnách často účinnější vliv nežli známý hlas velitele, byť na jinou notu naladěný. (Upozorňuji jen na stálou rubriku jugoslávské revue „Vojni vesnik“ Z našich posádek, jež je nejetenější rubrikou tohoto dobře redigovaného listu.) Tento kruh působivých prostředků zůstane neuzavřen, nezdůrazníme-li další: je to výzdoba kasáren obrazy a fotografiemi na chodbách a schodištích, s výstižným slovním doprovodem, jsou to pojmenování kasáren i jednotlivých světnic. Vzpomínám, jak na mne pěkně před lety zapůsobil vzhled t. zv. „Konferenčního sálu“ ve vojenském učilišti v Milovicích se jmény bojišť zahraničních vojsk na stěnách a jak na nás na všechny působila výstavka fotografií, kterou roku 1922 uspořádal v této síni por. r. l. Gross, fotograf 2. střelecké divise z Ruska. Proč nepůsobit podobnými prostředky na duše našich vojáků? Chceme-li příklad ciziny, následujme příkladu francouzské armády a zřizujme čestné síně — salles d'honneur, jak se přimlouvá za ně ve „Vojenské výchově“ (1933, čís. 4) generál Kutlvašr.

Za velké plus pro rozvoj a prohloubení plukovní tradice bych pokládal zavedení plukovních svátků kromě svátku celoarmádního, výročního dne bitvy u Zborova. Je tomu tak i v této věci stejně, jako hovořili-li jsme o poměru nacionalismu a regionalismu nebo o stejnokroji pojímání všechny členy armády a jeho součástkách, odlišujících zbraně a jejich

*) Rubrika „Plukovní tradice“ ve „Vojenské výchově“ se změnila patrně i proti vůli redakce v „Diskusní koutek“ o tom, co by se mohlo a mělo dělat, nikoli však o tom, co se již kde koná.

útvary. Pojítka tvoří základnu, pevnou půdu, na níž teprve mohou vyrůstat rozlišující zvláštnosti, pojící nižší celky. Základ je dán, tradice Zborova je pevně vžita v armádě, vžívá se v občanstvu, je tedy třeba dalšího vnitřního utužení v menších kolektivech, jež tím zase pracují pro posílení celku armádního a národního. Program těchto dní bych si představoval podobný programu v Jugoslavii, Polsku neb ve Francii. Vojenský program dopoledne, odpoledne pak lidová slavnost, spojená s vystoupením vojska v číslech tělocvičných, sportovních a p. Moment závodivosti a ušlechtilé řevnivosti je nejlépe uplatněn v závodech tělocvičných, využijme ho proto k dalším akcím těsně s ním ideově spjatým! Účast širší veřejnosti je při těchto slavnostech dopoledne i odpoledne nutná.

A ještě o jednom článku tohoto dne je třeba promluvit. Cizí vojska, jak jsme viděli, vzpomínají tohoto dne na své padlé na poli slávy i na zemřelé při výkonu mírových povinností. Je otázka, nebylo-li by lépe zasvětit u nás tomuto obřadu určitý den v roce, den vzpomínek (2. neb 11. listopadu) a před pomníkem anebo pamětní deskou nebo na vojenském hřbitově uspořádat smuteční slavnost za účasti celého útvaru s čtením jmen mrtvých druhů, vtělených „pro memoria aeterna“ do jednotlivých družstev, čet a rot pluku, jejichž velitelé by hlásili za ně: „Padl v boji za svobodu“, nebo „Zemřel při výkonu své povinnosti“. Odůvodňuji svůj návrh tímto: ponechme sváteční radostný ráz svátku plukovnímu od počátku až do konce a v „den vzpomínek“ připojme se místními pietními slavnostmi k celonárodnímu a celoarmádnímu uctění památky Neznámého vojína. Rozšířme tento kult o uctění hrdinů známých, vyšleme deputace k hrobům příslušníků pluku na Slovensku a vzpomeňme u pomníku nebo u pamětní desky na ty, kdo se nevrátili. Nemá-li útvar pomníku nebo pamětní desky, může být středem tohoto obřadu pietně umístěná urna s prstí z bojišť zahraničních vojsk.

Tím však výčet prostředků k pěstění plukovní tradice není ještě ukončen. Víme všichni ze zkušenosti, jak působí podmanivě a souběžně na duši i na tělo hudba. Víme, jak plukovní pochody a signály, podkládané improvizovanými i stálými slovními texty, navazovaly na charakteristické zvláštnosti pluku, šíříce jejich známost, a jak značně lze jimi přispět k plukovní hrdosti a tradici. I v této věci musíme ovšem konstatovat s bolestí totéž, co bylo již dvakrát v této kapitole vyřčeno: všechna vojsková tělesa nemají dosud ani plukovních signálů ani svých pochodů. V šestnáctém roce trvání republiky je svrchovaně třeba, aby i po této stránce byla zjednána náprava, aby byla vytvořena nebo doplněna půda pro utužení plukovní tradice; jestliže některé útvary používají starých pochodů, činí tak bez výslovného schválení ústředního úřadu, o své újmě, dobře vycitující význam této složky pro citění celku. I nové pluky usilují o tyto znaky své osobitosti, nejnověji se tak zdařilo pěšímu pluku 45 „Rumunskému“, jehož plukovní signál má tento slovní text, odpovídající složení pluku: „Vzhůru, Huculové, boty nové, na poloninu!“

Týž pluk může být příkladem ostatním i ve volbě jiného pozoruhodného prostředku k pěstění tradice a solidarity v důstojnickém sboru. Jest jím u p o m í n k o v ý p r s t e n, opatřený evidenčním číslem, jenž spolu s legitimací, opravňující k nošení, je odevzdáván vždy důstojníkům z povolání, kteří alespoň po tři leta sloužili v jeho řadách. Důstojnický sbor pluku udržuje s těmito důstojníky i po jejich přemístění korespondenční styky, utužuje tak vztahy, symbolisované kroužkem z „poslední citadely“.

Jinak může být udělen jen osobnostem, které si získaly o pluk zvláštní zásluhy. Z význačných vojenských hodnostářů našich jej obdrželi: arm. gen. J. Syrový, Krejčí, Šnejdárek, arm. gen. v. v. Podhajský a div. gen. Prchala. Pokud je mi známo, následovaly tohoto příkladu již pěší pluky 9, 20 a 46 a některé formace dělostřelecké. Pokud jde o plukovní pochod, pracuje se o textu k hotové již melodii nejnověji u pěšího pluku 25.*)

Drobné práci velitelské se tedy skýtají četné příležitosti. Slova na počátku této kapitoly o významu úkolů velitele pluku je nutno doplnit požadavkem účinné podpory jeho celým velitelským sborem, jenž musí být prodechnut duchem tělesa, živou náplní, jež vyvívá z tradice. To je ovšem práce, kterou nelze ani schematicky naříditi, ani šablonovitě provádět, neboť vyvívá ze života a obrací se k němu, to je práce, již je nutno prociťt a žít. Je třeba vytvořit v pluku, v praporech i v rotách zdravé vojenské prostředí, jak je má na mysli předpis Š-III-1, „Mravní výchova vojska“, a vycházet z tohoto základu, neboť předpokládá utvoření citových pout a svazků, nejdůležitější to půdu k tvoření a utužení tradice útvaru. Tím se dává do rukou velitelů rot a praporů konstantní příležitost k využití i příležitost k samostatné tvůrčí práci. Psychologický moment časového nebo místního prvenství přímo diktuje počátek díla, apeluje na iniciativu jednotlivců, neboť opakování příležitosti v témže ročníku není vždy možné. Vždyť i na rozhraní občanského a vojenského života vzniklo spontánně dnes již tradiční vzdávání pocty odvedených branců u pomníku padlých v rodné obci. Podobně každý velitel má možnosti vlastních pokusů, improvizací a zkoušek, které, osvědčí-li se, rozšíří se v tělese neb i v jiných plucích napodobením a doplňováním kopií. Velitel pluku se tak stává vůdčím orgánem, řídícím a usměrňujícím.

Jednou z takových příležitostí, které se nevracejí, je nástup nováčků a momentem psychologicky velmi důležitým je způsob jejich přijetí u útvaru. Již v této první chvíli se tvoří předpoklady pro zdravé prostředí i pro působivý vliv tradice. Mně osobně imponoval silně jugoslávský způsob vítání nováčků, ježto svědčí o dobré organizaci a o promyšlené záměrnosti; jugoslávský důstojník, ač jej jeho služba vyčerpává více nežli u nás jak délkou, tak intenzitou denního výkonu, nepropase tuto ani jinou podobnou příležitost k získání trvalého vlivu na podřízené. Víme sami z vlastní zkušenosti, že, dobudeme-li srdcí svých hochů v okamžiku, když překračují práh vojenského života, připoutáme je trvale. Do tohoto odstavce tedy náleží i přijetí v ubikacích roty spolupracovníky velitele setniny, důstojníky, rotmistry i poddůstojníky v stejném duchu a směru. Nesmíme zapomínat na zásadu již zde zdůrazněnou „Asociace, nikoli disociace“, neboť nic nemůže tak poškodit tradici, jako rušivé vněmy a odstředivé činnosti. Na tomto podkladě lze pak budovat prostředky vpředu popsanými. Podobně jako na jugoslávské uvítání bych tu upozornil znovu na polský obřad vydávání pušek. Domnívám se, že by značně významu chvíle prospělo, kdyby alespoň velitel praporu byl přítomen, promluvil k nováčkům několik přesvědčivých slov a osobně alespoň některým odevzdal pušky. Tento požadavek zdá se mi stejně samozřejmý, jako ten, aby první denní rotní rozkaz četl sám její velitel. Základy tradice, jež se vytváří v rotě, jsou totiž součástí promyšleného programu činnosti, jímž všude a vždy proniká všudypřítomná péče velitele roty o hmotné potřeby mužstva.

*) Psáno v roce 1934.

Že v této snaze bude podporován i z míst v armádě nejvyšších, kde se stále více chápe význam tradice plukovní i armádní, je vidět na př. z výnosu o přidavku k stravnému nejen o významných dnech, jakými jsou 7. březen, 2. červenec a 28. říjen, ale i v další významný den útvaru nebo, jak výnos sám říká — a je to první výnos, který tohoto termínu používá — o plukovním svátku (VV. čl. 60/1934). V této věci mne utvrzuje i jiný výnos MNO., čj. 10.091-hl. št./3. odděl. z 25. ledna 1934, který zdůrazňuje legionářskou tradici a zavádí u jezdeckých a hipomobilních útvarů dělostřeleckých trubačské sbory (VV. čl. 29/1934).

Denním životem vojenským se tak vytváří dobrá tradice roty a praporu, jež obohacena o prvky, vyplývající z plukovního kolektivu, tvoří poklad v paměti a v srdci, jehož ani rez času neporuší a jenž opět se zlatem zaleskne, jakmile záložník vstoupí — byť jen na čas — do známého prostředí.

K metodické stránce výchovy bych v závěru poznamenal jen tolik: Tradice musí promlouvat k srdcím a k duším vojáků často a účinně. Ať jsou to její symboly nebo obřady, ať slovo psané nebo mluvené, musí působit vahou autority a důrazem, vyplývajícím z minulosti, obracet se k nim s vojenskou přímostí a upřímností, získávat je trvale mohutností dojmu, který hluboko utkví v mysli. Pokud jde o použití slova jako výchovného prostředku, je naprosto potřebí stručnosti; pokud jde o jeho účinnost, je pochopitelné, že musí vyplývat z osobního přesvědčení. Živý příklad má tedy i v této složce svůj jedinečný význam a vliv.

Z á v ě r.

Účel, kterého jsem chtěl dosíci celou touto prací, jest jasný. Tradice národní, vojenská, plukovní je podle mého přesvědčení jev hromadný, který není problémem akademickým, papírovým, nýbrž živým zdrojem nových sil rozmnožujících předpoklady a upravujících cesty k vítězství. Minulost v ní soustředěná nabádá i varuje, ale vždy nutí k činnosti, k práci, k snažení.

Důstojník jako stálý učitel v proměnném plukovním celku je předním jejím nositelem, pěstitelem a tlumočником. Jeho postavení a jeho poslání jej k tomu zavazuje. Je-li přemístěn k jinému útvaru, nastává mu úkol seznámit se s novými poměry výcvikovými, a to, pokud jde o místo, čas, program i metody; stejně tak a za stejnou dobu musí se obeznámit s výchovnými možnostmi, vzniklými z osobité plukovní tradice.

Tím neplní jen svou povinnost k tělesu, jehož odznaky nosí na límci, ale plní též své závazky k celku armádnímu a ke kolektivu národnímu. Soudím, že byla dostatečně zdůrazněna několikrát opakovaním souběžnost mezi nacionalismem a regionalismem občanským i vojenským. Je tedy třeba sledovat obě cesty nacionální i regionální v občanském životě, v prostředí vojenském cestu tradice armádní i plukovní navzájem se doplňující, má-li se bezpečně dospět k cíli.

Důstojník sám však na tuto dnes sisyfovskou práci nestačí. Zkrácením presenční služby převzal kolektiv povinnost pomoci mu jinak. Národ osvobozený a probuzený politicky musí se osvobodit z pout internacionalismu i z okovů antimilitarismu, musí se vyrovnat v své duši s Žižkou i s Chelčickým, s Prokopem a s Tolstým tak, jak to již před lety učinil jeho president Osvoboditel, a říci stejně jasně armádě jako její vrchní velitel: „Jsem při vás a s vámi.“ Ovšem nejen říci, ale i podle příkladu

prvního občana a hlavy státu jednat. Pak nebude tradice vojenská ani tradice plukovní problémem, nýbrž krásnou skutečností, z níž je možno čerpat síly i pro okamžiky nejtěžší, pro chvíle osudové.

Literatura, již bylo použito.

Francouzská:

- D'Amonville mjr.: „Tradition et progrès“ (Paris, 1931).
 Cardot gén.: „Education et instruction des troupes“ (Paris, 1897).
 Cordonnier gén.: „Une brigade au feu“ (Paris, 1921).
 Delmas J. cmdt.: „Mes hommes au feu“ (Paris, 1931).
 Delmas J. cmdt.: „L'infanterie de la victoire“ (Paris, 1932).
 Duruy G.: „L'officier éducateur“ (Paris, 1904).
 Galet gén.: „S. M. le roi Albert“ (Paris, 1931).
 Grosjean G.: „L'école et la patrie“ (Paris, 1906).
 Krahe de col.: „Le chef et la troupe“ (Bruxelles, 1928).
 Laffargue cmdt.: „Les leçons du fantassin“ (Paris, 1932).
 Lavigne-Delville: „Apparences et réalités militaires“ (Paris, 1921).
 Lebaud col.: „Maniement moral de la troupe“ (Paris, 1924).
 Lehr Henry: „L'uniforme“ (Paris, 1930).
 Maudhuy de gén.: „Infanterie“ (Paris, 2. édit. 1913).
 Paluel Marmont-A. Fage: „Pages choisies de nos grands chefs“ (Paris, 1931).
 Psychologie et morale (Ecole mil. du génie, 1924).
 Reguert lt.: „Les forces morales“ (Paris, 1932).
 Tanant gén.: „L'officier de France“ (Paris, 1927).
 Thamin Raym.: „Pédagogie de guerre“ (Paris, 1920).
 Vaillant capt.: „L'âme du soldat“ (Paris, 1910).
 Wauthy Léon dr.: „Psychologie du soldat en campagne“ (Paris, 1920).

Německá:

- Altrichter Fr. mjr.: „Die seelischen Kräfte des deutschen Heeres im Frieden und im Weltkriege“ (Berlin, 1933).
 Erwerth Erich: „Von der Seele des Soldaten im Felde“ (Jena, 1915).
 Freytag-Loringhoven: „Die Psyche der Heere“ (Berlin, 1923).
 Haber G. dr.: „Grundzüge der soldatischen Erziehung“ (Langensalza, 1929).
 Hellen v. d. Oberst.: „Die Erziehung zum Soldaten“ (Graz, 1931).
 Leberl H. Hptm.: „Der Offizier als Erzieher und Volksbildner“ (Liberec, b. r.).
 Rendulic L. dr. Mjr.: „Militärpsychologische Studien“ (Charlottenburg, 1925).
 „Überlieferungspflege im Bundesheer“ (Wien, 1931).

Jugoslávská:

- „Spomenica prve dobrovoljačke divizije 1916—1926“ (Beograd, Prosveta, 1926).

Československá:

- Birula J. J. plk. gšt.: „Velitel v míru i ve válce“ (Praha, 1930).
 Birula J. J. plk. gšt.: „Velitel pluku v míru“ (Praha, 1933).
 Bláha Silvestr ing. gen.: „Branná politika a demokracie“ (Praha, 1933).
 Masaryk T. G.: „Světová revoluce“ (Praha, 1925).
 Masaryk T. G.: „Cesta demokracie“ díl I. (Praha, 1933).
 Moravec Emanuel plk. gšt.: „Vojáci a doba“ (Praha, 1934).

Překlady:

- Gavet A.: „Umění velitelské“ (Praha, 1922).
 Maurois A.: „Rozhovory o velení“ (Praha, 1928).
 Stanojević Stanoje: „Dějiny srbského národa“ (Praha, 1920).
 Předpisy a vojenské revue a časopisy.

Příloha 1.

Přehled plukovních svátků jihoslovanských pluků.

11. ledna 1876: dobytí Niše a Pirotu na Turcích: slaví 3., 5. a 9. pěší pluk.
24. ledna 1870: Bokeljové dostali určitou samostatnost od Rakouska: slaví 1. pluk pevnostního dělostřelectva.
31. ledna 1878: Srbové dobyli na Turcích Vranje: 1. pěší pluk a všechny pekařské roty.
4. února 1815: narodil se biskup J. J. Strossmayer: 15. a 31. dělostřelecký pluk.
7. března 1882: Srbsko prohlášeno královstvím: slaví 17. pěší pluk.

19. března 1818: narodil se P. Preradović: slaví 42. pěší pluk.
26. března 1913: těžké dělostřelectvo se vyznamenalo při dobývání Drinopole: slaví těžký dělostřelecký pluk IV. armádní oblasti.
29. března 1282: král Milutin dobyl Srému: dělostřelecký pluk I. armádní oblasti.
4. dubna 1815: počátek 2. povstání proti Turkům: slaví 10. pěší pluk.
7. dubna 1282: vítězství Srbů nad Reky a Tatary: 20. pěší, 10. a 26. dělostřel. pluk.
19. dubna 1867: Turci odevzdali města knížeti Michalovi: 2. pěší pluk, zv. „železný“.
29. dubna 1346: Dušan Silný korunován za cara Srbů a Řeků: 7. jezdecký pluk.
30. dubna 1671: poprava P. Zrinského a K. Frankopana: 35. a 37. pěší pluk.
6. května 1875: hraničářské povstání: slaví 44. pěší a 3. jezdecký pluk.
25. května 1838: utvoření 1. eskadrony královské gardy: jezdecká brigáda královské gardy.
25. května 1217: korunování Štěpána Prvověncaného: 4. pěší pluk.
28. května 1858: vítězství Černohorců nad Turky u Grachova: 38. pěší pluk.
28. května 1815: den junácké smrti Tanaska Rajčice: 3. a 19. dělostřelecký pluk.
28. května 1919: dobytí městečka Černo za ofensivy v Korutanech: 39. pěší pluk.
28. května 1919: slovinský horský pluk porazil nepřítele u vsi Košlje v Korutanech: slaví 40. pěší pluk.
1. června 1809: junácká smrt Štěpána Sindjeliće: slaví 15. pěší pluk.
5. června 1919: baterie 16. dělostřeleckého pluku přišly po prvé na Gosposvetsko polje v Korutanech: slaví 16. a 32. dělostřelecký pluk.
20. června 1862: bombardování Bělehradu, den, kdy se vyznamenaly zvláště oddíly četnictva: slaví četnictvo.
25. června 1903: návrat krále Petra do Srbska a nastolení na trůn: 7. pěší pluk.
28. června 1389: bitva na Kosovu: 12. pěší a 1. jezdecký pluk.
3. července 1878: prohlášení samostatnosti srbského knížectví: 16. pěší pluk.
19. července 1913: vítězství na Bregalnici: slaví 23. pěší pluk.
31. července 1815: den hrdinné smrti Hajduka Veljka: 13. pěší, 4. a 20. děl. pluk.
1. srpna 1875: den bosensko-hercegovského povstání: 6. jezdecký pluk.
1. srpna 1919: organizován pěší pluk královské gardy: slaví tento pluk.
2. srpna plukovní svátek všech útvarů letectva a automobilního vojska.
10. srpna 1330: vítězství Srbů nad Bulhary u Velbuždu: 24. pěší pluk.
11. srpna 1806: vítězství Srbů nad Turky na Mišaru: 4 jezdecký pluk.
15. srpna 1875: povstání v Bosně pod Petrem Mrkonjićem (= král Petr): 33. pěší pluk.
19. srpna 1805: den ivankovackého boje: 5. jezdecký pluk.
24. srpna 1876: slavné vítězství na Šumatovci: slaví 6. pěší pluk.
28. srpna 1875: den nevesinjského povstání: 29. pěší pluk.
9. září 1922: den zřízení dělostřeleckého pluku 8 a 24: slaví tyto pluky.
11. září 1848: den, kdy ban Jelačić překročil Drávu, zahájil válku s Maďary a osvobodil Mezimuří: 36. a 43. pěší pluk.
12. září 1925: zřízení dělostřelecký pluk královské gardy: slaví tento pluk.
15. září 1918: průlom soluňské fronty: 50. pěší a dělostřelecký pluk III. arm. oblasti.
22. září 1593: vítězství Chorvatů nad Turky: 26. pěší pluk.
24. září: vzpomínka na narozeniny Ferdinanda I. rumunského: 25. pěší pluk.
28. září 1922: den zřízení 9. a 25. dělostřeleckého pluku: slaví tyto pluky.
1. říjen 1916: dobytí Kajmakčalanu: 13. a 29. dělostřelecký pluk.
19. října 1918: den vstupu srbského vojska do Kruševce: 47. pěší pluk.
22. října 1912: den vstupu srbského vojska do Prištiny: 31. pěší pluk.
24. října 1912: vítězství u Kumanova: 22. pěší pluk.
26. října 1912: vstup srbského vojska do Skoplje: 21. pěší pluk Čehoslovačků.
27. října 1912: osvobození Kosova pole: 15. a 28. dělostřelecký pluk.
27. října 1912: osvobození Plevlje od Turků: 48. pěší pluk.
29. října 1918: hrvatský sněm prohlašuje odtržení od Uher a svržení Habsburků: slaví 14. a 30. dělostřelecký pluk.
30. října 1912: dobytí Tetova: slaví 11. a 27. dělostřelecký pluk.
31. října 1912: den vstupu srbského vojska do Prizrenu: 30. pěší pluk.
31. října 1918: vztyčení jugoslávské vlajky na válečných lodích: námořnictvo.
6. listopadu 1918: vstup srbského vojska do Sarajeva: 6. a 22. dělostřelecký pluk.
13. listopadu 1918: osvobození Subotice: 34. pěší pluk.
15. listopadu 1918: srbské vojsko vstoupilo do Mostaru: 7. a 23. dělostřelecký pluk.
16. listopadu 1918: srbské vojsko vstoupilo do Somboru: 51. pěší pluk.
16. listopadu 1919: osvobození Strumice od Bulharů: 49. pěší pluk.
17. listopadu 1918: osvobození Velkého Bečkerek: slaví 27. pěší pluk.
19. listopadu 1912: dobytí Bitolje: 46. pěší pluk.

20. listopadu 1810: Knjaževac odňat Karadjordjem Turkům: 14. pěší pluk.
 21. listopadu 1918. den, kdy Maribor připadl Srbům: 45. pěší pluk.
 29. listopadu 1912: osvobození Velese od Turků: 28. pěší pluk.
 1. prosince 1918: prohlášení sjednocení: 41. pěší pluk a hraničáři.
 3. prosince 1914: úspěšná ofenziva na Suvoboru (bitva Kolubarská): 18. pěší pluk.
 12. prosince 1806: dobytí Bělehradu pod Karadjordjem: 19. pěší pluk.
 19. prosince: svátek všech pontonových praporů.
 24. prosince 1918: den osvobození Mezimuří a připojení k Jugoslavii: 8. jezdecký pluk.

Příloha 2.

Kroniky našich pluků.

- Pamětní kniha 1. střeleckého pluku M. J. Husi (Praha, 1920).
 Tikal-Nevěřil: „Deset let praporu pěšího pluku 1. MJH.“ (Č. Budějovice, 1924).
 Kronika 2. čs. pěšího pluku „Jiřího z Poděbrad“ 1916—20 (Praha, 1926).
 Kronika 3. střeleckého pluku „J. Žižky z Trocnova“ (Praha, 1927).
 Pleský M.: „Kronika 4. střeleckého pluku „Prokopa Velikého“ (Praha, 1927).
 Kříž K.: „Památník plukovních svátků pěšího pluku „TGM.“, děl. pl. 1 „J. Ž.“ a děl. pluku 101 (Praha, 1927).
 Kubiček: „Hanáci v revoluci“ (Kronika 6. pěšího pluku) (Olomouc, 1928).
 Ivičič: „Tatraci“ (dějiny pěšího pluku 7) (Praha, 1924).
 Vláščí: „Slezský pluk“ (stručná kronika čs. střeleckého pluku 8 (Místek, 1933).
 Pražský Ferd.: „Z dějin pěšího pluku 10 „J. S. Koziny“ (Brno, 1927).
 „Tricátníci“ (Vysoké Mýto, 1929).
 „Almanach pěšího pluku 34“ „střelce J. Čapka“ (Hranice, 1928).
 „Pětatřicátníci ve světové válce a na Slovensku“ (Plzeň, 1921).
 Hanzal V.: „Výzvědčici v Itálii a na Slovensku“ (Praha, 1928).
 „Stručné dějiny p. pl. 33 „Dos Alto“.
 „Pamětní sborník hraničářského praporu 2“ (Náchod, 1931).
 „Dějiny dělostřeleckého pluku (7.) 51 od založení do listopadu 1928“ (Brandýs n. Lab., b. r.).
 Černohorský J.: „Kronika 1. samostatné technické rot v 1. čs. střelecké divisi 1914 až 1920“ (Praha, 1921).
 „Železniční pluk 1918—31“ (Pardubice, 1931).

Stábní kapitán Štěpán H o r s k ý:

Obsazení Sedmihradska rumunským a jižní části Maďarska francouzským a jugoslávským vojskem v době od listopadu 1918 do 20. března 1919.*)

Když maďarské vojsko hájící průsmyky Východních Karpat (skupina Goldbach) opustilo své obranné postavení, vnikly první rumunské legie na podkladě bělehradské konvence ještě v první polovině listopadu do Sedmihradska. K těmto legiím se postupně přidaly v Sedmihradsku v té době již fungující národní gardy jiných národností.

Legie v své činnosti počítaly i s vojskem, které měla v té době rumunská Národní rada v Kolozsváru. Byl to jeden válečně úplně vybavený prapor asi o 800 mužích.

Naproti tomu maďarské vojenské velitelství distriktu kolozsvárského až do poloviny prosince 1918 mělo k použití asi 1800 nedostatečně vystrojených a vyzbrojených — tedy boje v té době nezpůsobitelných — sikulských běženců, dále kolozsvárskou posádku, která spolu s plukem

*) Podle díla vydaného maďarským vojenským historickým archivem: „Maďarské revoluční hnutí v r. 1918/19 a dějiny rudé armády“ (viz VR. čís. 12/1934).